

Eusebi de Cesarea, *Història Eclesiàstica*, VI

1. De la persecució de Sever

I com que també Sever va suscitar una persecució contra les esglésies, a tot arreu es van consumir esplèndids martiris dels atletes de la religió, però es van multiplicar de manera especial a Alexandria. Els atletes de la religió eren enviats allà, a l'estadi més gran. Des d'Egipte i de tota la Tebaida per la seva ferma paciència en els diversos turments i gèneres de mort, es van cenyir les corones preparades per Déu. Entre ells hi va haver també Leònidas, l'anomenat «pare d'Orígenes», que va ser decapitat, i va deixar el seu fill essent encara era molt jove. No serà fora de lloc descriure breument amb quina predilecció per la paraula divina va viure el jove des d'aleshores, ja que és molt abundant el que d'ell s'explica de cèlebre entre la gent.

2. De l'educació d'Orígenes des d'infant

7. I és que, efectivament, com que s'havia exercitat ja des d'infant en les Escriptures divines, tenia ja ben posats fonaments no pas petits per a les doctrines de la fe. També en aquestes s'hi havia dedicat sense mesura, ja que el seu pare, abans del cicle dels estudis comú a tots, havia fet que la seva preocupació per aquestes doctrines no fos secundària.

8. En conseqüència, abans d'ocupar-se de les disciplines hel·lèniques, en tota ocasió l'anava introduint a l'exercici dels estudis sagrats, exigint-li cada dia passatges de memòria i redaccions escrites.

12. Quan el seu pare va morir màrtir, ell es va quedar sol amb la seva mare i sis germans més petits, quan encara no tenia més de disset anys.

13. La hisenda paterna va ser confiscada pel tresor imperial, i ell amb els seus es va trobar en la indigència de les coses necessàries per a viure. Però va ser considerat digne de la providència divina i va trobar la protecció a l'ensens que l'assossec en una senyora riquíssima en mitjans de vida i molt distingida en tot, però que omplia d'atencions a un home molt conegut, un dels heretges que aleshores hi havia a Alexandria. Era d'origen antioquè, i aquesta senyora el tenia amb ella com a fill adoptiu i l'ornava amb els màxims honors.

3. De com Orígenes, essent encara un noi, ensenyava la doctrina de Crist

8. I quan va veure que els deixebles acudien encara més nombrosos i que ell era l'únic encarregat pel cap de l'església, Demetri, de l'escola catequètica, considerant que l'ensenyament de la gramàtica era incompatible amb l'exercici de les disciplines divines, va trencar sense vacil·lar amb l'estudi de la gramàtica com a inútil i contrari a les ciències divines.

9. Després, amb un càlcul molt bo, per tal de no necessitar l'ajuda dels altres, es va desfer de totes les obres que fins aleshores tenia de literatura antiga, treballades amb molt de profit, i s'acontentava amb els quatre òbols que cada dia li portava el qui les hi va comprar. Durant molts anys va continuar portant aquest gènere de vida de filòsof, arrencant de si mateix tot allò que pogués donar oxigen a les seves passions juvenils, suportant durant tot el dia no pas petites

fatigues ascètiques i, per la nit, consagrant-se la major part del temps a l'estudi de les divines Escriptures. Així perseverava en una vida el més filosòfica possible, ja fos en exercicis del dejuni, ja moderant el temps de dormir, que, per altra banda mai no mirava de fer-ho al llit en absolut, sinó sempre a terra.

16. De com Orígenes s'havia ocupat amb afany de les divines Escriptures

1. I era tan curosa la investigació que Orígenes feia de les paraules divines, que fins i tot va aprendre la llengua hebrea, va comprar per tenir en propietat les Escriptures originals conservades entre els jueus amb els mateixos caràcters hebreus i va seguir la pista de les edicions dels altres traductors de les Sagrades Escriptures, a part dels Setanta. Amés de les traduccions trillades i alternants d'Àquila, de Símmac i de Teodoció, en va descobrir algunes altres que, tot seguint-ne el rastre, va treure a la llum, jo no sé pas de quins amagatalls on estaven amagades des d'antic.

2. En relació a aquestes, per la seva foscor i perquè ell tampoc no sabia de qui eren, només va indicar el següent, que una la va trobar a Nicòpolis, prop de Acci, i l'altre en un lloc semblant.

3. En les *Hèxaples* dels Salms, almenys després de les quatre edicions conegudes, no només en va posar una cinquena traducció, sinó fins i tot una sisena i una setena; sobre una d'aquestes està indicat que va ser trobada a Jericó dins d'una gerra, en temps d'Antoni, fill de Sever.

4. Totes aquestes traduccions les va reunir en un sol cos, les va dividir en membres de frase i les va col·locar una davant de l'altra, juntament amb el text mateix hebreu, i així ens va deixar la còpia de les anomenades *Hèxaples*. A part va preparar l'edició d'Àquila, Símmac i Teodoció, juntament amb la dels Setanta, en les *Tètraples*.

23. Del zel d'Orígenes i de com fou considerat digne del presbiterat eclesiàstic

1. A partir d'aquell moment Orígenes va començar els seus *Comentaris* a les divines Escriptures. Va ser Ambròs qui li va empenyer, i no solament amb exhortacions i paraules d'ànim, sinó també amb abundantíssimes subvencions per a tot el necessari.

2. Efectivament, quan dictava tenia a mà més de set taquígrafs que es rellevaven cada cert temps ja fixat, un nombre no pas menor de copistes i també algunes joves pràctiques en caligrafia. El que era necessari per a tots ells ho proporcionava Ambròs en gran abundància. I més encara Ambròs va contribuir amb un zel fora mida a l'estudi afanyós dels divins oracles i amb això empenyia Orígenes a compondre els *Comentaris*.

3. Mentre passava això, Poncià succeïa a Urbà que havia estat bisbe de l'església de Roma durant vuit anys i Zebè a Filet en la d'Antioquia.

4. Per aquest temps, Orígenes, anant a Grècia passant per Palestina a causa d'uns afers eclesiàstics d'urgent necessitat, a Cesarea va rebre dels bisbes de la regió l'ordenació del presbiterat. L'agitació que es va aixecar contra ell per aquest motiu i les decisions que van prendre els prelats de les esglésies sobre aquestes agitacions, així com també totes les altres coses amb les quals Orígenes en plena maduresa va contribuir a tot allò que toca a la doctrina divina, donat que necessita una obra especial, ho hem descrit en la seva justa mesura en el llibre segon de l'*Apologia* que hem compostat en defensa seva.